

دلیل تحقق نیافتن مطالبات فعالان معدنی بررسی شد

نقشه بی سرانجام برای توسعه معدن

ملیکا انصاری

گزارش برنامه‌ها و اهداف وزارت صنعت، معدن و تجارت برای سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد از جمله اهداف مهم این وزارتخانه امسال توجه به صنایع پیشران و توسعه آنهاست. در میان این برنامه‌ها، تولید کالاهای منتخب صنعتی، نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، توسعه کسب‌وکار مجازی، جذب سرمایه خارجی و حمایت از مناطق محروم دیده می‌شود. درباره بخش معدن و صنایع معدنی، اهمیت به نقشه راه معدن، جذب سرمایه‌های مردمی برای سرمایه‌گذاری در بخش معدن و توسعه فناوری و محصولات دانش‌بنیان از مواردی است که در برنامه و اهداف امسال وزارتخانه و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت دیده می‌شود. توجه به این مباحث، نشان‌دهنده جایگاه ویژه آنها در توسعه بخش معدن به‌عنوان یکی از صنایع پیشران است.

درباره اهمیت و نقش ۳ محور گفته شده و همچنین مسائل مرتبط با آنها که اولویت رسیدگی دارند، «روزگار معدن» با کارشناسان و فعالان این بخش گفت‌وگو کرد که در ادامه می‌خوانید:

نقشه راه تبیین‌گر است

بودن اکتشافات و اطلاعات پایه، بی‌توجهی به الزامات توسعه پایدار و… همه از جمله مواردی هستند که به‌عنوان چالش‌ها و تنگناهای تهیه و اجرای برنامه‌ها و نقشه راه معدن در بازه‌های زمانی مختلف مطرح بوده‌اند.

□ نقشه‌های راه اجرا نمی‌شوند

زینال‌زاده در ادامه اجرایی شدن نقشه راه معدن را مهم‌تر از تهیه نقشه‌های جدید عنوان کرد. او در این باره گفت: یکی از دلایل مهمی که باعث شده مشکلات همواره در فعالیت‌های معدنی وجود داشته باشد، عارضه‌یابی نشدن در این بخش است. در واقع نقشه راه معدن محدود به تکرار مشکلات شده و حتی باوجود راه‌کار، در اجرای آنها موفق نبوده‌ایم. به‌نظر کارشناسان دلایل مختلفی برای این کاستی وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به تغییرات پی‌درپی در نهادهای دولتی معدنی، حضور برخی مدیران غیرکارشناس در بدنه وزارت صنعت، معدن و تجارت، اعلام آمادگی سازمان‌های غیردولتی حوزه معدن و صنایع معدنی برای تهیه نقشه راه معدن جدید به‌جای اجرایی کردن نقشه راه‌های موجود و… اشاره کرد.

تجربیات گذشته نشان داده تهیه نقشه راه معدن جدید باری از مشکلات فعالان معدنی کم نمی‌کند، چراکه گره در اجرای نقشه است، نه تدوین نقشه راه جدید، به همین دلیل به‌جای اصرار بر تهیه نقشه راه جدید، باید به‌دنبال اجرایی شدن نقشه راه‌های پیشین باشیم.

آیدین زینال‌زاده، کارشناس معدنی نقشه راه معدن را از عوامل مهم توسعه معدن دانست و در گفت‌وگو با «روزگار معدن» از زوایای تهیه و اجرای آن گفت. وی اظهار کرد: وجود یک نقشه راه جامع، کامل و اجرایی برای حوزه معدن و

صنایع معدنی، در توسعه و گسترش این بخش از اقتصاد کشور ضروری است. می‌توان گفت همواره طی این سال‌ها نقشه راه معدن وجود داشته و آخرین آنها تحت عنوان نقشه راه بخش معدن و صنایع معدنی ایران و برنامه چهارساله وزارت صنعت، معدن و تجارت برای بازه زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۷ تهیه و تدوین شده، اما به‌نظر می‌رسد این نقشه راه عملیاتی نشده، چراکه در صورت اجرایی شدن، مطالبات فعالان معدنی در زمینه نقشه راه معدن، شکل نمی‌گرفت. زینال‌زاده در ادامه سخنان خود به مشکلات مهم موجود در بخش معدن و صنایع معدنی اشاره کرد و گفت: سیاست‌های ارزی، محیط نامساعد کسب‌وکار، فقدان رابطه مالی کارآ و اثربخش بین دولت و فعالان معدنی و صاحبان معدن، ضعف زیرساخت‌ها، نبود ارتباط موثر بین فعالان بخش معدن و نهادهای دولتی متولی این حوزه، رکود بازار مصرف محصولات صنایع معدنی، فقدان الگوهای کارآمد، تعارضات با محیط‌زیست و منابع طبیعی، نبود ارتباط نظام‌مند با دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی، ضعف زیرساخت‌های انرژی و آب، معارضان و مزاحمت‌های محلی، شکاف فناوری و فرسودگی ماشین‌آلات، ناکافی

عکس: آیدا فریدی

فعال سازی معادن متروک

درباره ترغیب ورود سرمایه‌های مردمی به بخش معدن و ثمرات حضور این منابع مالی برای راهاندازی معادن کوچک و متوسط را‌کد، چندی پیش نمایندگان مجلس شورای اسلامی به وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه دادند برای واگذاری مجوزها و معادن تعطیل در اختیار خود در قالب شرکت‌های سهامی عام پروژه از طریق بازار سرمایه اقدام کنند. بهزاد رحیمی، عضو کمیسیون صنایع و معدن مجلس شورای اسلامی

درباره دلایل و فواید جمع‌سپاری سرمایه‌های مردمی در بخش معدن در گفت‌وگو با «روزگار معدن» گفت: می‌توان یکی از دلایل این واگذاری را فعال‌سازی دوباره معدن متروک و غیرفعال دانست. در حقیقت صاحبان دارندگان پروانه‌های بهره‌برداری از این معادن مدت‌هاست فعالیتی در این راستا انجام نمی‌دهند که اغلب کمبود منابع مالی را بهانه برای این رکود معرفی می‌کنند. همچنین در برخی موارد دیده شده در گذشته پروانه‌های بهره‌برداری براساس رابطه و بدون ضابطه و هدف مشخصی صادر شده که آسیب‌های این اتفاق را امروز در معادن شاهد هستیم.

□ مشارکت مردم در سرمایه‌گذاری

رحیمی در ادامه یکی از راه‌های ساماندهی شرایط موجود را واگذاری معادن متروک و غیرفعال در بازار سرمایه و بکارگیری سرمایه‌های سرگردان مردمی معرفی کرد. او در این باره گفت: از مزایای این طرح می‌توان به مشارکت جمعی عامه مردم در این گونه پروژه‌های ملی اشاره کرد. همچنین لازم به ذکر است معادن جزو انفال هستند و مردم حق دارند سهمی در پیشرفت این بخش داشته باشند. گفتنی است تدوین آیین‌نامه اجرایی این طرح برعهده وزارت صنعت، معدن و تجارت است. همچنین متولی راهاندازی مجدد معادن این وزارتخانه است و مسئول بررسی بازار سرمایه در

طرح واگذاری معادن به بورس، وزارت امور اقتصادی و دارایی. این نماینده، مجلس را یکی از ناظران این طرح معرفی کرد و افزود: هنوز تا اجرایی شدن این طرح فاصله داریم و نکاتی وجود دارد که باید بررسی شود. وی در ادامه افزود: در بحث نظارت بر اجرای درست این طرح نیز تا زمانی که آیین‌نامه اجرایی ازسوی وزارت صنعت، معدن و تجارت تدوین نشده، نمی‌توان به‌طور قطع بیان کرد که بازرسی وظیفه مسلم چه نهادی خواهد بود، اما مجلس شورای اسلامی حتما یکی از ناظران طرح واگذاری معادن در بازار سرمایه و

سخن پایانی

مطالبات امروزه فعالان معدنی، مسائلی است که طی سال‌ها برای فعالیت‌های این بخش موانع ایجاد کرده و به‌نوعی می‌توان گفت سد راه توسعه معدن کشور شده‌اند، به همین دلیل انتظار می‌رود وزارت صنعت، معدن و تجارت علاوه بر در نظر گرفتن راهکار برای پیشرفت حوزه معدن و صنایع معدنی، به اجرای صحیح این راه‌حل‌ها نیز توجه داشته باشد تا ثمرات آنها را بیش از پیش شاهد باشیم.

کاهش صادرات سنگ‌های تزئینی

واحدهای معدنی ۹میلیون تن و میزان سنگ فرآوری شده توسط کارخانه‌ها ۷۵میلیون متر مربع بوده است که در مقایسه با سال ۹۸ که میزان تولید معادن ۱۰میلیون تن و سنگ فرآوری شده ۸۰ میلیون مترمربع بوده با کاهش مواجه گشته است.

دبیر انجمن سنگ ایران در خصوص میزان صادرات انجام شده در سال ۹۹ نیز با اشاره به اینکه در بخش صادرات نیز روند کاهشی وجود داشته که ناشی از کرونا، تحریم و… بوده است،

در ادامه افزود: میزان صادرات سنگ کار شده(فرآوری شده) در سال ۹۹ به مقدار ۵۸۶۸هزارتن و ارزش ۱۰۴۷میلیون دلار بوده است که در مقایسه با سال ۹۸ که ۶۴۸۲میلیون تن سنگ با ارزش ۱۰۱۸ میلیون دلار صادر شده از لحاظ وزنی با کاهش همراه شده اما افزایش نرخ دلار موجب شده تا ارزش دلاری آن بیش از سال ۹۸ باشد.

ایمنی، مرثیه‌ای برای بخش معدن

کیفیت نظارت بر معادن را افزایش دهد. اما عدم تأمین بودجه کافی باعث شده تا نظام مهندسی معدن هم آن‌طور که باید دراین موضوع در کنار وزارت صنعت، معدن و تجارت نباشد.

روزگار معدن

معدن

سه‌شنبه

- ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۰
- ۶ شوال ۱۴۴۲
- ۱۸ مه ۲۰۲۱

- سال چهارم • شماره ۶۰۸

نظر سازه

فرصت سرمایه‌گذاری

در معادن

(بخش سوم)

محمدرضا بهرامن
رئیس خانه معدن ایران

به‌عنوان مثال لازم به تأکید است که سهم معدن از تولید ناخالص داخلی ۱/۸ درصد است که با جمع صنایع معدنی به حدود ۶/۱ درصد می‌رسد، اما اینکه چرا ما با وجود داشتن ظرفیت معدنی بالا همانند سایر کشورهای معدن خیز پیش نرفته‌ایم؟؟ دلایل مختلفی دارد که از مهم‌ترین آن می‌توان به عدم‌ورود سرمایه‌گذاری در بخش اکتشاف در معادن اشاره کرد. اکتشاف در معادن دارای ریسک بالایی است و این وظیفه حاکمیت است تا ریسک سرمایه‌گذاری در اکتشافات مقدماتی و تفصیلی را

به حداقل برساند و فضا را برای ورود سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به‌طور کامل باز کند. همین‌طور در مثالی دیگر باید گفت: برنامه‌های مختلفی برای توسعه بخش‌های مختلف در حوزه‌های آلومینیوم، فولاد، مس و… در افق ۱۴۰۴در نظر گرفته شده، اما در صورتی که حوزه‌های مرتبط از جمله حمل‌ونقل توسعه پیدا نکند نگرانی در میان فعالان اقتصادی بخش معدن و سرمایه‌گذاران برای جابه‌جایی مواد معدنی با افزایش مواجه خواهد بود.

بسر هیچ یک از فعالان بخش معدن، این مهم پوشیده نیست که ایران حدود ۷ درصد از ذخایر معدنی جهان را داراست و جزو ۱۴کشور برتر از نظر حجم ذخایر معدنی است که ارزشی حدود ۷۷۰میلیارد دلار را در خود پنهان دارد. بالطبع مدیریت بهره‌گیری از این حوزه گسترده و ارزشمند نیاز به داشتن ساختاری متمرکز، مدیریتی هوشمند و منسجم و در عین حال منعطف است به‌طوری که هرروز توسط آمار و اطلاعات دریافتی از مراکز معتبر داخلی و خارجی، خود را با محیط اقتصاد معدنی دنیا مقایسه علمی و به‌روزرسانی کند که متأسفانه چنین سیاستی تا هم‌اکنون جزو آمال فعالان معدنی ایران است.

امروز زمان آن است که باتوجه به اهمیت و نقش این بخش کلیدی در اقتصاد، نسبت به انجام هماهنگی‌های مدیرانه و هوشمندانه در این ساختار چندهویی به درستی اقدام شود، چراکه هماهنگی لازم فی‌مابین معاونت معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت، امیدورو، سازمان زمین‌شناسی، سازمان انرژی اتمی، وزارت نفت، منابع طبیعی و محیط‌زیست به درستی انجام نمی‌شود و به‌عبارتی دیگر احیای پنجره واحد در بخش معدن کشور از واجب واجبات است. باید پذیرفت امروز و در شرایط رکود در دنیا بهترین فرصت برای سرمایه‌گذاری در معادن به‌وجود آمده است، چراکه معتقدم این رکود دوام نخواهد یافت. بازار تجهیزات معدن و بازار فناوری‌های هوشمند معدن ۲ بازار مهم و روبه‌رو شدن در صنعت معدنکاری دنیا تا سال ۲۰۲۵ پیش‌بینی شده‌اند، به‌طوری‌که چشم‌انداز رقابت جهانی تجهیزات معدن تا سال ۲۰۲۵ از ۱۸۸/۷۷میلیارد دلار عبور خواهدکرد، در حالی که در سال ۲۰۱۷، این رقم ۱۰۶ میلیارد دلار بوده است و این رشدی ۷/۲ درصدی را نشان می‌دهد؛ از این‌روست که باید نتیجه گرفت که افزایش مصرف کالاهای فلزی و افزایش تقاضا برای مواد معدنی موجب رشد بازار تا پایان امسال خواهد شد. تراکم قوانین دولت‌ها و سیاست‌های کشورهای تولیدکننده مواد معدنی موجب افزایش نرخ مواد خام می‌شود که احتمالاً از موانع رشد بازار در سال‌های آتی خواهد بود. از سوی دیگر، افزایش تقاضا برای تجهیزات پیشرفته فناوریکی و افزایش فعالیت‌های عمرانی برای ساخت مسیرهای جاده‌ای و راه‌آهن در مناطق کوهستانی، فرصت‌های جدیدی را در بازار ایجاد خواهد کرد. تدوین برنامه و نقشه راه تفصیلی مواد معدنی کشور با رویکرد علمی به فرآیند برنامه‌ریزی و تلاش برای حفظ روابط دیپلماتیک و اقتصادی با سایر کشورها خصوصا کشورهای همجوار، تلاش برای ایجاد بازارهای بین‌المللی جدید، همچنین الزام حفظ و توسعه بازارهای موجود، افزایش بودجه بخش معدن کشور در سال‌های آتی و بازنگری و اصلاح سریع مفادی از قانون معدن با نگاه به آینده معادن از دیگر اقدامات ضروری برای پشتیبانی و مانع‌زدایی در بخش معدن است؛ ضرورت انجام مطالعات آینده پژوهانه در بخش معدن از حلقه اکتشاف تا بازار نیز از جمله پارامترهای کلیدی برای کمک به شکوفایی اقتصاد معدنی در کشور است.

منبع: تسنیم

ادامه دارد…